



Preporuke Evropske unije

TRANSPORT

1. Nakon potpisivanja Ugovora o Transportnoj zajednici (*engl.* TCT) i odluke Bosne i Hercegovine kojom se omogućuje njegova privremena primjena, BiH se potiče da aktivno podržava realizaciju Ugovora i uspostavlja potrebne kapacitete u zemlji.
2. BiH bi trebala nastaviti sa blagovremenom provedbom Okvirne strategije transporta i pratećih akcionih planova u bliskoj koordinaciji svih zainteresiranih aktera te obavijestiti Komisiju o poduzetim koracima i planiranim aktivnostim.
3. Potrebno je da BiH intenzivira napore u provedbi reformskih mjera u kontekstu povezivanja, uključujući pregovore s Hrvatskom za sve željezničke granične prelaze. Potrebno je nastaviti s pilot inspekcijama za sigurnost cestovnog prometa (RSI) i revizijama (RSA) u skladu sa Smjernicama za inspekcije za sigurnost cestovnog prometa.
4. Potrebno je da BiH osigura uravnoteženi razvoj transportne infrastrukture (željeznice, unutrašnji plovni putevi), uključujući aktivnosti na razvoju plovnosti rijeke Save.
5. BiH treba uložiti dodatne napore u unaprjeđenje sigurnosti na cestama kroz učinkovitu provedbu pravila o prometu, bolju edukaciju i kontinuirano podizanje svijesti, imajući u vidu još uvijek visoku stopu smrtnosti na cestama, unatoč određenom napretku posljednjih godina. BiH bi trebala što prije usvojiti sveobuhvatnu cjelodržavnu strategiju za sigurnost na cestama s jasnim ciljevima i konkretnim mjerama.
6. U željezničkom prevozu, bh. vlasti trebaju unaprijediti međusobnu saradnju, u skladu s nadležnostima definiranim Zakonom o željeznicama BiH i u skladu s zahtjevima pravne stečevine. BiH bi trebala aktivno učestvovati u radu radne grupe za željeznice u okviru SEETO-a, odnosno kasnijeg TCT-a.
7. Komisija prepoznaje napore vlasti u BiH u izradi propisa primjenjivih za prevoz opasnih tvari i potiče ih da dovrše zakone u skladu s relevantnim međunarodnim ugovorima za ceste i željeznice te uspostave odgovarajuće administrativne strukture potrebne za provedbu.
8. U oblasti zračnog prometa, BiH se mora neodložno pozabaviti nedostatkom kvalificiranog osoblja u Direkciji za civilno zrakoplovstvo/vazduhoplovstvo (BHDCA). Potrebno je osnažiti BHDCA za učinkovito provođenje svojih regulatornih zadaća u postizanju cilja preuzimanja potpune kontrole zračnog prostora BiH od Hrvatske i Srbije. BiH treba poduzeti korektivne mjere za zatvaranje nalaza identificiranih prilikom posjete standardizacijskog tima EASA-e. Potrebno je osigurati punu transpoziciju i pravilnu provedbu pravne stečevine EU-a u skladu s prvom tranzicijskom fazom ECAA sporazuma.

9. Potrebno je da BiH ostvari dalji napredak u pogledu usklađivanja i provedbe pravne stečevine EU-a o pravima putnika za sve vrste prevoza.
10. Potiče se BiH da integrira aspekte okoliša u razvoj i provedbu prometnih politika.
11. BiH bi trebala aktivno koristiti tehničku pomoć putem TAIEX-a kako bi ostvarila koristi od učinkovite podrške za provedbu pravne stečevine EU-a u oblasti transporta.

ENERGIJA

Horizontalna pitanja

12. BiH treba bez odgađanja usvojiti okvirnu cjelodržavnu energetska strategiju i izraditi implementacijske planove.
13. Poziva se BiH da se konsultira s civilnim društvom pri izradi sektorskih strategija i provedbenih propisa.
14. BiH bi trebala primjenjivati odgovarajuće kriterije iz Smjernica za državnu pomoć za energiju i okoliš u svim investicijskim projektima, uključujući sporazume o kupovini električne energije ili obnovljivim izvorima energije, za svaki pojedinačni slučaj.

Ugovor o Energetskoj zajednici / Transpozicija propisa EU-a

15. Poziva se BiH da hitno uskladi svoje zakonodavstvo u oblasti električne energije i plina s Trećim energetska paketom, čime se sprečavaju dalja kašnjenja u otvaranju tržišta i razdvajanju.

Električna energija

16. Potrebno je da BiH dovrši usklađivanje i usvoji sve potrebne zakone na državnom i entitetskim razinama, uključujući strukturne reforme na razini entiteta kao što je razdvajanje distribucije i deregulacija proizvodnih cijena u Republici Srpskoj.
17. BiH treba da usvoji Nacrt državnog zakona za sektor električne energije koji je usaglašen sa Trećim energetska paketom koji obuhvata propise, prenos i operaciju tržišta. Sadašnji Nacrt zakona o regulatoru električne energije i prirodnog plina, prenosa i tržišta električne energije također mora u potpunosti podržavati dnevnu i unutar-dnevnu operaciju tržišta, povezivanje tržišta i pružanje tržišnih informacija.
18. Nakon toga, kada se usvoji pomenuti državni zakon, BiH mora usvojiti zakon koji će omogućiti uspostavljanje i funkcionisanje operatora prenosnog sistema na državnom nivou, dok entiteti treba da izmijene postojeće / usvoje nove zakone o električnoj energiji u skladu sa novim državnim zakonodavstvom.
19. Potrebno je da BiH što prije provede propise transeuropske mreže.
20. Potiče se BiH na poboljšanje provedbe WB6 mjera električne energije i Povelje o održivosti.

Plin

21. BiH mora usvojiti jedinstven državni zakon usklađen s relevantnom pravnom stečevinom EU-a. Sadašnji Nacrt zakona o regulatoru električne energije i prirodnog plina, prenosa i tržišta električne energije treba biti usaglašen i podržan kod relevantnih organa kako bi se

osiguralo njegovo usvajanje. Nedostajući zakonski i regulatorni okvir za plin na razini BiH predstavlja ozbiljno i trajno kršenje obaveza iz Ugovora o Energetskoj zajednici i najveća je prepreka liberalizaciji tržišta plina.

22. Nakon toga, zakoni na entitetskim nivoima se u potpunosti trebaju uskladiti poštujući odredbe državnog zakona i relevantni organi trebaju izraditi usklađeni zakonodavni okvir za plin u skladu sa svojim obavezama temeljem Ugovora o Energetskoj zajednici s ciljem liberalizacije tržišta plina, osiguranja sigurnosti snabdijevanja i pravilnog infrastrukturnog razvoja sektora.

Obnovljivi izvori energije

23. Potrebno je da BiH izvjesti o napretku u promociji obnovljivih izvora energije za razdoblje od 2012. do 2013. i 2014. do 2015. godine i dostavi preciznije podatke o potrošnji iz obnovljivih izvora energije u zemlji.
24. Dalja ažuriranja Nacionalnog akcionog plana za obnovljive izvore energije moraju uzeti u obzir Regionalni hidroenergetski master plana koji će biti dovršen početkom 2018. godine.

Energetska efikasnost

25. Potrebna je dalja neodložna provedba Direktive 2006/32/EZ o učinkovitosti korištenja energije i energetskim uslugama, s obzirom da je rok istekao još u junu 2016. godine.
26. U ovoj oblasti kasne Brčko distrikt BiH i FBiH. Postoji potreba za povećanom koordinacijom između državnih i entitetskih vlasti.

Smanjenje emisija

27. Potrebno je da BiH usvoji zakone potrebne za provedbu Nacionalnog akcionog plana smanjenja emisija, kao i odgovarajuću transpoziciju Direktive industrijskih emisija za nove postrojenja.
28. BiH se obavezala do kraja 2017. godine poduzeti potrebne mjere za usklađivanje s Direktivom o sadržaju sumpora u gorivima što je neophodno za rješavanje postojećeg postupka zbog kršenja te bi također pomoglo rješavanju posebnih problema onečišćenja zraka uzrokovanih radom Rafinerije Brod.
29. BiH bi trebala bez odlaganja inicirati implementaciju Akcionog plana nacionalnog smanjenja emisija.

Sigurnost snabdijevanja

30. BiH tek treba izraditi svoje nacionalne politike i zakonodavstvo o obaveznim zalihama na državnoj razini kako bi ispunila obaveze iz Direktive 2009/119/EZ. Pozivaju se vlasti u BiH da poduzmu potrebne korake kako bi se na koordiniran i sveobuhvatan način razvio funkcionalan i usklađen obavezni mehanizam skladištenja.

ŽIVOTNA SREDINA/OKOLIŠ

Horizontalna pitanja

31. BiH treba da obezbijedi da Strategija za usklađivanje propisa pravne tekovine Evropske unije u oblasti životne sredine/okoliša, koju je usvojila Vijeće ministara u maju 2017. godine, omogući strukturalno prenošenje i primjenu zakonodavstva o zaštiti životne

sredine/okoliša u cijeloj zemlji. BiH treba da dostavi informacije o svojim planovima i aranžmanima u tom pogledu.

32. BiH treba da unaprijedi svoje propise za preuzimanje i primjenu odredaba kako Direktive o procjeni uticaja na životnu sredinu tako i Direktive o strateškoj procjeni uticaja. Zakonodavstvo koje reguliše pristup javnosti informacijama o životnoj sredini i učešće javnosti u procesu donošenja odluka mora biti u skladu sa pravnom tekovinom EU.
33. BiH i dalje treba da izrađuje, u bliskoj koordinaciji svih nivoa vlasti, strateške dokumente koji će se odnositi na cijelu zemlju za različite podsektore čiji je cilj harmonizacija provedbe pravne tekovine EU u cijeloj zemlji .
34. BiH treba povećati napore da uspostavi efikasnu administraciju koja bi mogla da se nosi sa izazovima vezanim za zaštitu životne sredine, uključujući i praćenje, i da napreduje sa preuzimanjem pravne tekovine EU u oblasti životne sredine. U tom smislu su potrebni znatni naponi za izgradnju kapaciteta, posebno za poboljšanje saradnje između institucija BiH odgovornih za životnu sredinu na različitim nivoima vlasti. BiH se podstiče da poboljša kapacitete i u drugim sektorima kao što su energetika i saobraćaj radi boljeg rješavanja problema životne sredine.

Voda

35. BiH i dalje nema dosljednu i usklađenu strategiju za upravljanje vodama za cijelu zemlju, kao i odgovarajuće investicione planove i podzakonske propise i praćenja. Ulaganja u infrastrukturu treba nastaviti da bi dalje poboljšali pristup pitkoj vodi i otpadnim vodama.
36. BiH se podstiče da dalje uskladi svoje zakonodavstvo o vodama i iskoristi pomoć Evropske unije koja je pružena u vezi sa planovima implementacije Direktive o tretiranju urbanih otpadnih voda i Direktive o pitkoj vodi.

Otpad

37. BiH još uvijek treba da razvije strategiju za upravljanje otpadom koji je od posebne važnosti u kontekstu kružne ekonomije.
38. BiH treba da iskoristi regionalnu studiju *"Sveobuhvatna procjena trenutne situacije upravljanja otpadom u jugoistočnoj Evropi i buduće perspektive sektore uključujući mogućnosti za regionalnu saradnju o recikliranju električnog i elektronskog otpada"* (SEEWA projekat) koju je Evropska komisija finansirala. Ova studija će omogućiti izradu mape puta za poboljšanje situacije u BiH.

Kvaliteta zraka/vazduha

39. BiH tek treba da izradi Strategiju poboljšanja i praćenja kvalitete vazduha za cijelu zemlju i da uskladi svoje zakonodavstvo sa pravnom tekovinom EU.
40. BiH tek treba da se uskladi sa Direktivom EU o nacionalnim gornjim granicama emisije za određene atmosfereke zagađivače.
41. BiH mora ubrzati uspostavljanje funkcionalne mreže za praćenje vazduha za cijelu zemlju.
42. BiH treba preduzeti neophodne korake u cilju suzbijanja zagađenja vazduha kao prioriteta kako bi se poboljšala situacija u kritičnim tačkama, gdje zagađenje vazduha prelazi sve relevantne granične vrijednosti. To podrazumijeva rješavanje problema zagađenja od

automobila, ali i pažljivo razmatranje investiranja u izgradnju novih ili proširenje postojećih termoelektrana na uglj.

Zaštita prirode

43. BiH treba da se usredsredi na pristup na nivou cijele zemlje i dalje usklađuje svoje zakonodavstvo, koristeći pomoć Evropske unije koja je pružena u pogledu daljeg usklađivanja sa Direktivama o pticama i staništima, kao i sa planom Natura 2000.
44. BiH treba da poštuje pravnu tekovinu UN za životnu sredinu kao što je Okvirna direktiva o vodama, propise o zaštiti prirode, kao i Direktivu o procjeni uticaja na životnu sredinu tako i Direktivu o strateškoj procjeni uticaja kada planira investicije u hidroenergiju, što bi moglo povećati udio obnovljive energije u energetsom miksu.

CIVILNA ZAŠTITA

45. BiH se poziva da aktivnije učestvuju u aktivnostima Mehanizma Evropske unije za civilnu zaštitu (UCPM) koje su otvorene za treće zemlje, kao što su godišnji pozivi za projekte prevencije i gotovosti, vježbe, misije stručne procjene i savjetodavne misije, s ciljem pripreme za članstvo u mehanizmu
46. BiH je pozvana da koristi dodijeljene kvote za program obuke UCPM-a koji ima za cilj pripremanje stručnjaka za civilnu zaštitu radi bolje koordinacije i reagovanja na vanredne situacije i katastrofe. Komisija priprema informativni paket za obuku kako bi olakšala i podržala nominaciju stručnjaka za programe obuke.

KLIMATSKE PRMJENE

47. BiH treba da razvije strateški pristup i precizno planiranje implementacije u vezi s pravnom tekovinom EU u oblasti klimatskih promjena.
48. BiH mora da osigura dosljednost strateškog planiranja sa Okvirom za klimatske i energetske politike EU 2030 i zakonodavnim paketom za klimatske i energetske politike EU kako bi podstakla implementaciju Pariškog sporazuma i omogućila dekarbonizacija svoje privrede u skladu s njenim pristupnim obavezama.
49. Očekuje se da BiH počne da vrši reviziju strateških dokumenata, uključujući Strategiju nisko-karbonskog razvoja i prilagođavanja klimatskim promjenama, kao i adekvatnost NDC-a da ispuni cilj Pariškog sporazuma, kao i da pojača svoje aktivnosti podizanja svijesti u bliskoj koordinaciji sa EU Delegacijom i civilnim društvom.
50. BiH treba da znatno ojača svoju administrativnu strukturu i međuinstitucionalni mehanizam saradnje i koordinacije o klimatskim promjenama kako bi se riješila potreba da se podstaknu aktivnosti u vezi klimatskih promjena na održiv način a ne na osnovu postojećeg pristupa projekt po projekt.
51. BiH treba da iskoristi donošenje novog Zakona o zaštiti vazduha u FBiH kako bi oblast sistematičnije usaglasila sa pravnom tekovinom EU o klimatskim promjenama, posebno u vezi trgovine emisijama i praćenju, izvještavanju i verifikaciji. Novo upravljanje EU koje će uvesti integrisane nacionalne energetske i klimatske akcione planove treba da se odrazi u ovom novom zakonu. BiH se poziva da pažljivo prati razvoj propisa u ovoj oblasti, takođe i u programu rada Grupe za klimatsku akciju Energetske zajednice.
52. Od BiH se traži da reguliše izvještavanje o stakleničkim gasovima kako bi osigurala održivost, redovno izvještavanje i institucionalno pamćenje. Komisija će nastaviti pružati

podršku u ovom projektu kroz Projekte regionalnog implementiranja pariškog sporazuma (RIPAP, RIPAP II).

53. BiH treba da započne sa implementacijom Pariškog sporazuma i njenog nacionalno utvrđenog doprinosa (NDC).
54. BiH mora uključiti klimatske promjene u druge sektore, kao što su energija, transport, razvoj i poljoprivreda, kako bi se implementirao NDC u cijeloj zemlji.

REGIONALNI I LOKALNI RAZVOJ

55. BiH mora da usvoji Strategiju za regionalni razvoj za cijelu zemlju kako bi iskoristila pomoć EU.
56. BiH treba da obezbijedi da brožčani podaci o BDP-u po glavi stanovnika budu usklađeni na nivou NUTS II.
57. BiH treba da ojača administrativne kapacitete u smislu programiranja, implementacije, praćenja i evaluacije fondova EU. Efikasna koordinacija prekograničnih, transnacionalnih i među-regionalnih programa saradnje bi bila važan korak u razvoju strategija regionalnog razvoja
